

Co nám vzkazuje historie

Marie Hanušová

9. 1. 2023

U3V

Není snadné před vás opět předstoupit.....

- Některé problémy, které považujeme za současné, typické a aktuální pro dnešní dobu, mají v určité podobě svou analogii v dávné i nedávné historii.
- A naopak to, co se v historii odehrálo mnohdy prosakuje až do dnešních dnů.

Ze širokého záběru témat, která historie lidstva nabízí se soustředím jenom na jedno drobné zrníčko, na „molekulu“ týkající se několika málo otázek souvisejících s etikou

How important are
ethics in today's
society?

Etika je regulativ chování a vodítko při:

- Hledání orientace v životě
- Přijímání zásadních rozhodnutí
- Řešení kritických situací

Tři oblasti, kterým se chci věnovat

Etická výchova

Spojnice s nejstarší historií

Rozdělená společnost

Zamyšlení místo úvodu

Položme si dvě základní otázky

**Kdo je pro nás morální autoritou?
V čem spatřujeme morální hodnoty?**

Nicholas Winton

http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/07/Nicholas_Winton_in_Prague.jpg/225px-Nicholas_Winton_in_Prague.jpg&imgrefurl=http://cs.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Winton&h=169&w=225&sz=11&tbid=TTzDndk7ZPMY_M&tbid=88&tbid=117&prev=/search%3Fq%3DNicholas%3Bwinton%3B%3Dsch%3D%3D%3Du&zoom=1&q=nicholas+winton&usq=__jXRxWx2-rjDXL-AVoV08IRxo8uJ=&hl=cs&sa=X&ei=NQ9ULOCILhQem5HwAw&ved=0CCKQ9QEWAg

- Jestliže věříte v Boha, tak nerozumím, proč by měl být rozdíl věřit jako katolík, žid nebo muslim.
- Základ všech náboženství: **dobro, etika, nezabíjet a starat se o své rodiče**, je stejný.
- Myslím, že lidi by měli míň dbát o to, co je v náboženství rozděluje, ale víc o etiku.

Příběh

- **Sir Nicholas George Winton, MBE**
zachránil před koncentračními tábory 669 židovských dětí
- Celých 50 let o svém činu mlčel, nevěděla to ani jeho manželka
- Zemřel ve věku kolem 106 let, do posledních chvil byl veselý a stále měl chuť do života
- Citát:
„Jen jsem viděl, k čemu se schyluje, a udělal, co jsem mohl, abych pomohl.“

Filmy: Všichni moji blízcí, Síla lidskosti - Nicholas Winton, Nickyho rodina

V minulých letech navržen
na Nobelovu cenu míru

PROČ JI NEDOSTAL???

Etická výchova

první okruh otázek pro dnešní sekání

**Nejsnáze lze změnit řeč člověka,
obtížněji se dá změnit chování,
ještě méně snadná je změna smýšlení.
Ale vůbec nejobtížnější
je změna lidského srdce.**

Josef Čapek

Etická, mravní výchova

- Tvoří osu výchovy, která poznamenává další osobnostní kvality
- Výchova "v užším smyslu", výchova charakteru a vůle, hodnotová výchova
- Není tedy filozofickou disciplínou, ale praktickým pedagogicko-psychologickým nástrojem, jak u žáků rozvíjet základní sociální dovednosti.

Cíle etické výchovy

- Základním cílem je vést žáky k **prosociálnímu způsobu chování**, (*tj. schopnost učinit něco dobrého pro druhého bez očekávání vnější odměny nebo protislužby*)
- Jinými slovy – **MRAVNÍ CHOVÁNÍ**
- Jednání na základě svého vnitřního přesvědčení a v souladu se společensky přijatými mravními normami (*za účasti svědomí jako vnitřního regulátoru chování*)
- Etická výchova má vést k rychlé změně morální heteronomie v morální autonomii.
- **Morální heteronomie** (jednání na základě vnějších tlaků, rozhodnutí druhého)
- **Morální autonomie** (jednání na základě vlastního svobodného rozhodnutí)

Příklady prosociálního chování

- Prosociální chování je důležité, protože je základním kamenem zdravé, dobře fungující společnosti. **Ukrajina, Turecko**
- Charita (adventní koncerty, potravinové sbírky,.....)
- Dobrovolnictví
- Nezištná pomoc – velká i ta nejmenší
- Altruismus, empatie
- Sdílení
- Laskavost
- Odpuštění
-
-

Okénko do historie charity

- V současnosti největší nestátní poskytovatel sociálních a zdravotních služeb v ČR
- Má stoletou historii, ale plně profesionální se stala až po změně režimu v roce 1989.
- Počátek katolické Charity spadá do období konce první světové války a rozpadu Rakouska-Uherska.
- V červnu 1918 byl **Svaz katolické charity v Království českém**, později přejmenovaný na **Svaz katolické charity v Čechách**.
- V roce 1928 vznikla celostátní charitní centrála, tzv. **Říšské ústředí svazů charity milosrdné lásky v ČSR** - zastřešení všech charitních spolků

- **V období první republiky velký rozvoj.**
- **Na jaře roku 1945 zareagovala mnohem rychleji než úřady na nutnost okamžité pomoci navrátilcům z koncentračních táborů a dalším lidem postiženým válkou.**
- **Zřizovala vývařovny, pomáhala při hledání dokumentů a pečovala o nemohoucí.**
- **Okresní a obvodní charitní ošetrovatelské stanice se svými diplomovanými a dobrovolnými sestrami se tehdy staly vyhledávaným útočištěm nemocných a trpících.**

Aktuální stav výnosu z kolednických kasiček

Grafika znázorňuje průběh rozpečetování kolednických kasiček a úředního sčítání výnosu
Tříkrálové sbírky 2023

CELKOVÉ PRŮBĚŽNÉ VÝSLEDKY
SBÍRKY

Rozpečetěno

100%

Aktuální výnos

155 519 490 Kč

Rozpečetěných kasiček

26 473/26 473

Tříkrálová sbírka 2023

Historické kořeny etiky

základní etické úvahy

- V etických systémech existuje základní shoda:
konat dobro, nekonat zlo
- Každý zdravý člověk má to, čemu říkáme *přirozený mravní cit* (nějak ví, že je něco dobré).
- *Činit dobro má smysl* (máme z vykonaného dobra pozitivní pocit i přesto, že nám to nikdo neoplatí, neboť jsme udělali něco, co je svým obsahem smysluplné)
- *Dobro se jeví jako smysluplná hodnota „sama o sobě.“*

Etická výchova naplňuje základní etický předpoklad

Dobro se jeví jako základní
smysluplná hodnota
sama o sobě

Obsah mravní/etické výchovy

- **Mravní vědomí**
- **Mravní cítění**
- **Mravní přesvědčení**
- **Mravní jednání a chování**

Do mravního vědomí patří

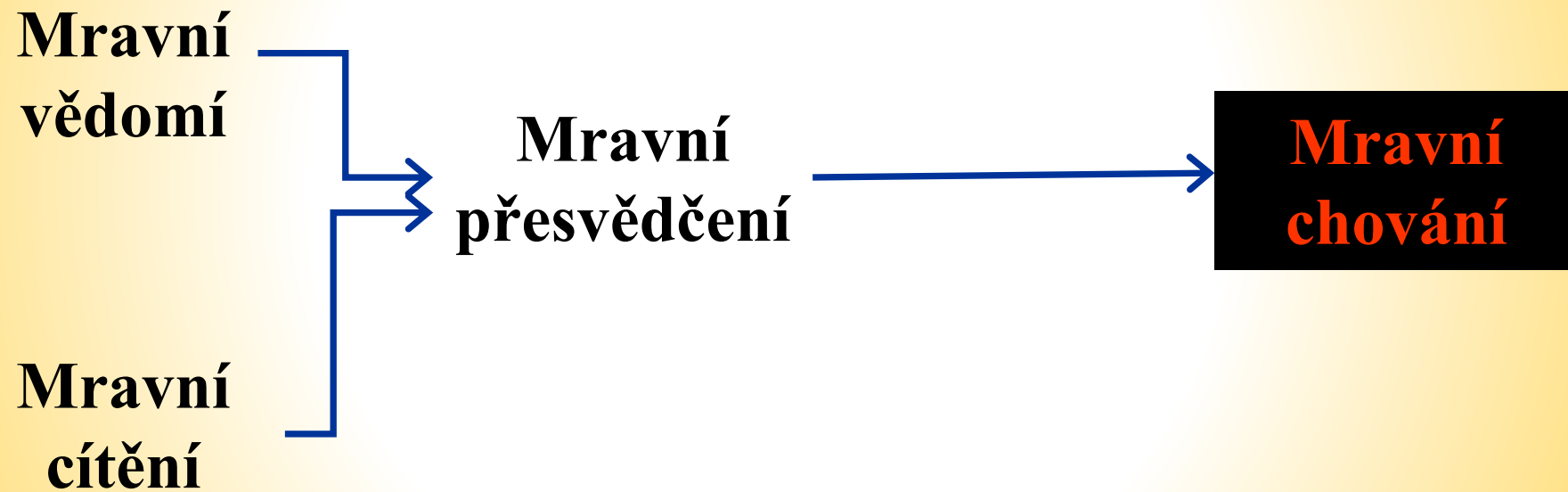
- 1. Mravní znalosti**
- 2. Poznávání mravních hodnot**
- 3. Úhly pohledu**
- 4. Morální usuzování**
- 5. Provádění rozhodnutí**

Do mravního cítění patří

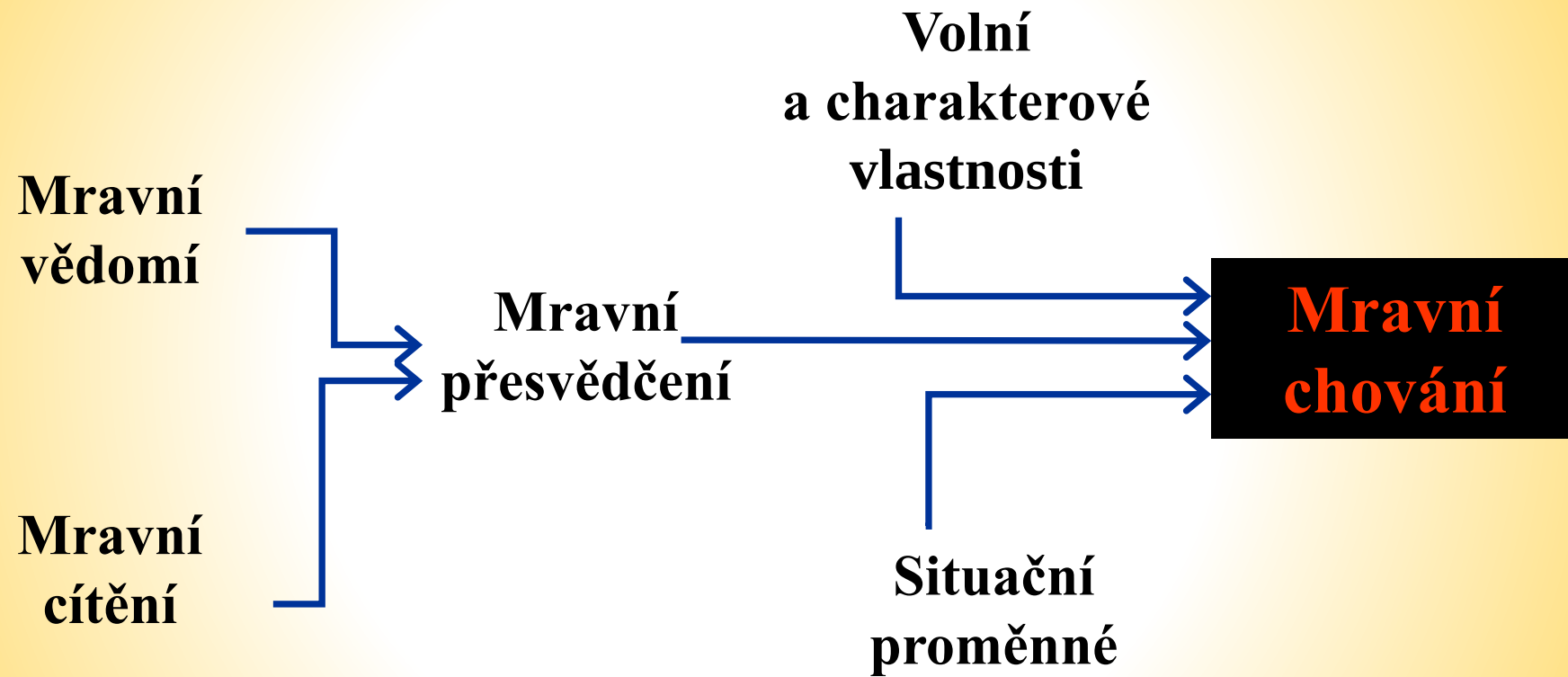
1. Svědomí
2. Sebeúcta
3. Empatie
4. Láska k dobru
5. Sebekontrola
6. Skromnost

Mravní chování

Mravní chování

Volní a charakterové vlastnosti

- **Zodpovědnost**
- **Pravdomluvnost**
- **Trpělivost**
- **Uvážlivost**
- **Altruismus**
- **Čestnost**
- **Upřímnost**
- **Statečnost**
- **Zásadovost**
-

Situační podmínky

- Místo
- Čas
- Kontext
- Svádění
- Navádění
- Příležitost

Etický paradox

Je nanejvýše žádoucí, abychom byli dobří a mravně na výši. To však ještě neznamená, že budeme v životě úspěšní. Bohužel se leckdy zdá, že v životě vítězí spíše lumpové a podvodníci.

Tomuto problému říkáme *etický paradox*.

Etický paradox

- Morálně silní lidé neměli a nemají vždy na růžích ustláno

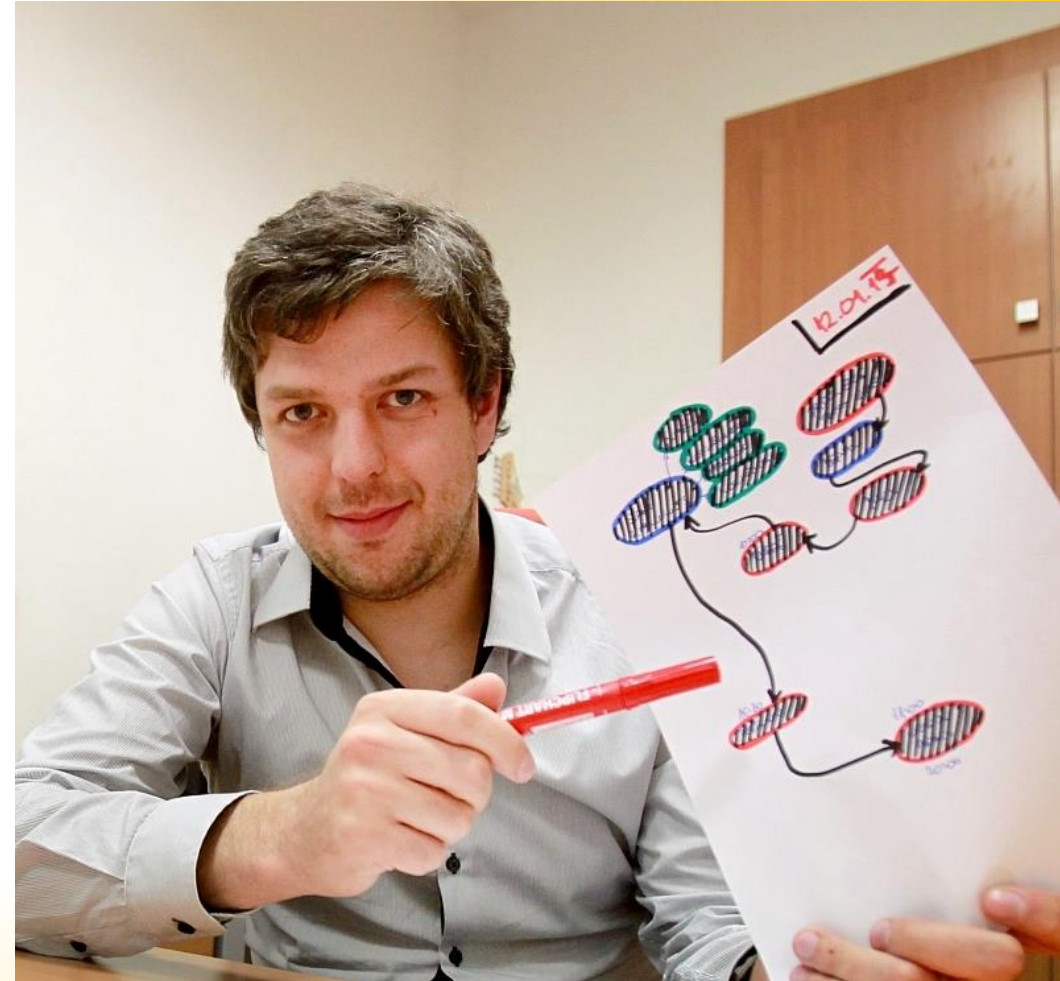

- [42/111 Jan Hus - Dějiny udatného českého národa | Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](https://www.ceskatelevize.cz/42/111/Jan-Hus-Dejiny-udatneho-ceskeho-naroda/)

Petr Ludwig – konec prokrastinace

- český publicista - Píše články, konzultuje a přednáší pro veřejnost
- V současné době se nejvíce zaměřuje na téma prokrastinace
- Zabývá se tím, jak se krok za krokem zlepšovat v kariéře i v životě.

Vyšlo mu v USA

- Jedná se o neuvěřitelný úspěch českého autora
- Práva na knihu koupilo v řádech statisíců dolarů jedno z pěti největších světových nakladatelství Macmillan.
- Kniha vyšla už v devíti jazykových mutacích včetně japonštiny a korejštiny

- Petr Ludwig stál v době kovidu za kampaní Roušky všem a stal se v rámci pandemie koronaviru silným a sdíleným hlasem.
- K tomu ale přibyl taky výsměch a útoky na sociálních sítích.
- Ludwig říká, že to bylo v jednu dobu opravdu extrémní, ale že chce vydržet a ve své aktivitě vytrvat.
- Stahovat z veřejného života se nechystá.

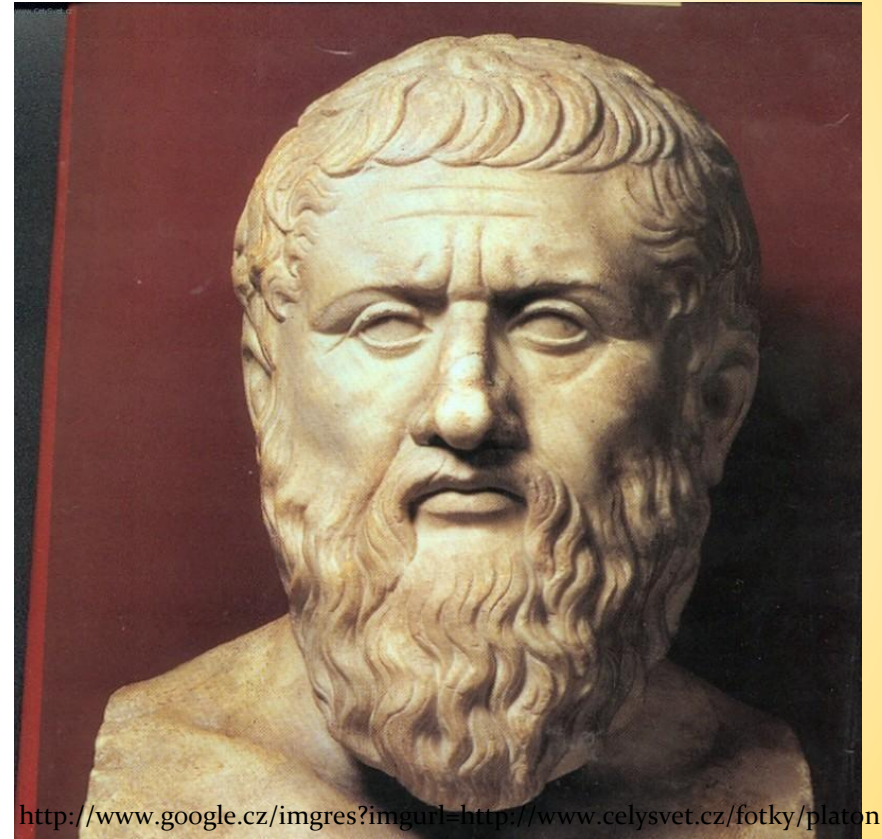
V tom nejhorším období jsem měl i myšlenky na sebevraždu, říká Ludwig. Pomohla mu mimo jiné i terapie, se kterou začal už krátce po onom nepovedeném vtipu. Odmítá, že by se vydával za spasitele, třeba když nedávno kvůli špatné situaci ve společnosti nabídl jako „lék“ svůj webinář o kritickém myšlení. Zároveň ale dodává, že své práci věří a že **kritické myšlení je opravdu pro zvládnutí této krize i krizí budoucích klíčové.**

A teď trochu té starší historie druhý okruh otázek

Sókrates

Platón

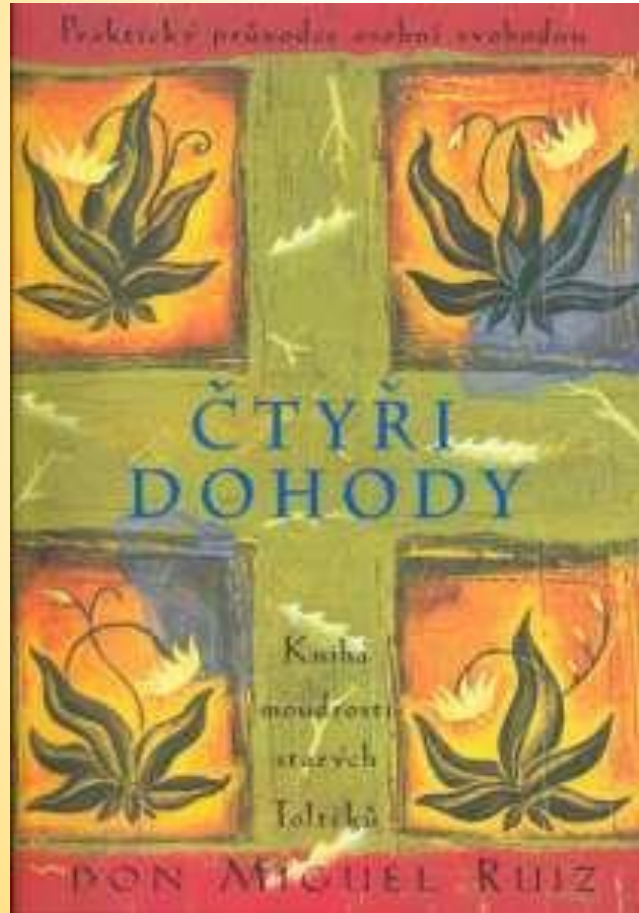
Sokrates

469 až 399 př.n.l. Athény

- Nenapsal nikdy žádný spis
- Chodil mezi občany a diskutoval s nimi o chybách athénské demokracie
- Kritizoval morálku politických institucí
- Měl řadu příznivců v řadách mládeže,
**dokázal se s nimi bavit jako rovný s rovnými
o významných mravních otázkách**
- Znepřátelil si mnoho spoluobčanů - neprávem odsouzen k smrti
- Byl přesvědčen, že lidé chybují hlavně proto, že nedovedou správně užívat svůj rozum, a že jednají podle **svých domněnek**, místo aby se snažili skutečně poznávat.

Čtyři dohody - Don Miguel Ruiz kniha moudrosti starých Toltéků

- Praktický průvodce osobní svobodou skrze moudrost starých Toltéků.
- Jaroslav Dušek – divadelní představení Čtyři dohody – třetí dohoda = Nevytvářejte si domněnky
- Jedno z nejnavštěvovanějších divadelních představení posledních let
- První Sókratův odkat – a jak aktuální

<https://www.youtube.com/watch?v=Im7bMNJFVzU>

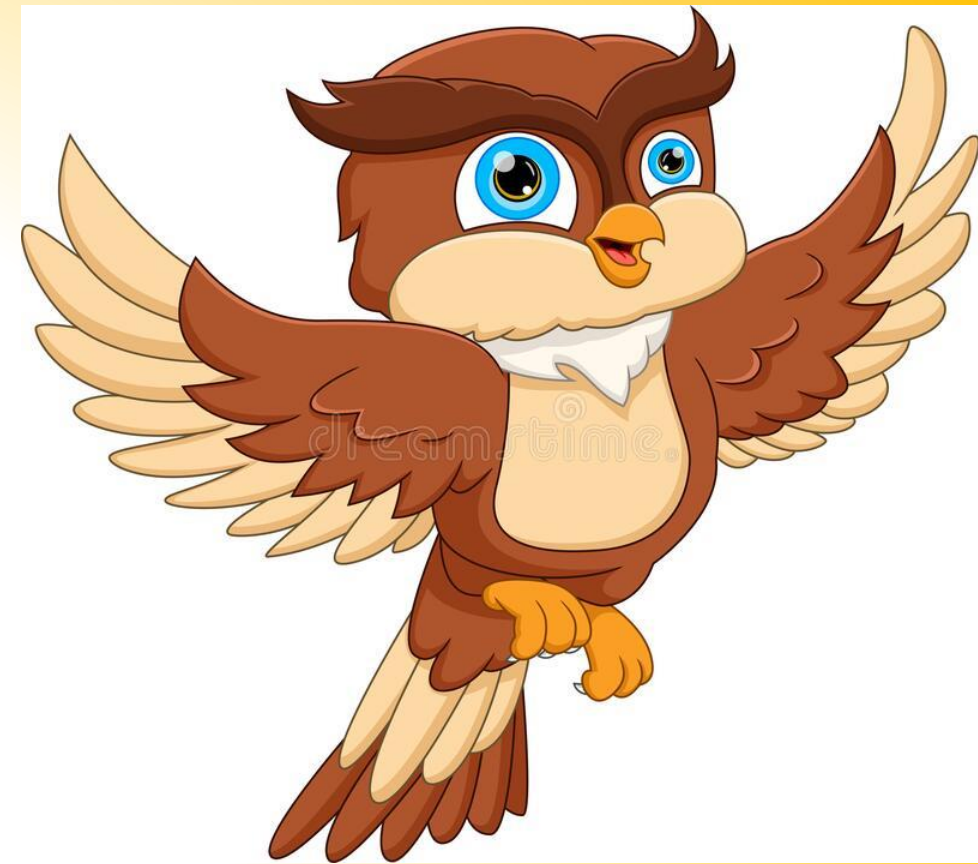
Druhý Sókratův odkaz

- Sókratovský rozhovor
- Nesmírně moudrá a užitečná záležitost
- Vede člověka k aktivnímu hledání pravdy a rozvíjí kritické myšlení

Sokratovská metoda, sokratovský rozhovor

- Je výchovný a vzdělávací postup, vedoucí studenty otázkami k novému poznání.
- Užívá se jak na vysokých školách, tak také v profesním a firemním tréninku kritického myšlení a logické argumentace.
- Hlavní přednost metody je forma aktivního zapojení účastníků do procesu poznávání a motivace přijít věci „na kloub“ oproti pouhému výkladu učitele.

Principy sokratovského rozhovoru

- **odpověď na otázku hledáme společně** (nepřednášíme ostatním hotový názor)
- **vycházíme jen z prožité zkušenosti**, nikoliv z knih, autorit apod.
- **snažíme se opravdu poslouchat a pochopit, co si ostatní myslí**
- **mluvíme k tématu** (zbytečně neodbíháme)
- **ostatním účastníkům v rozhovoru věříme** (neposouváme jim, že jen tak blafují)
- **sami neblafujeme - říkáme k tématu jen to, co si opravdu myslíme**
- **hledáme shodu o tématu**, nikoliv vítězství

Moderní edukační metody

○ Reflektují:

- aktivitu
- samostatnou práci
- tvořivost
- celistvý harmonický rozvoj osobnosti studenta

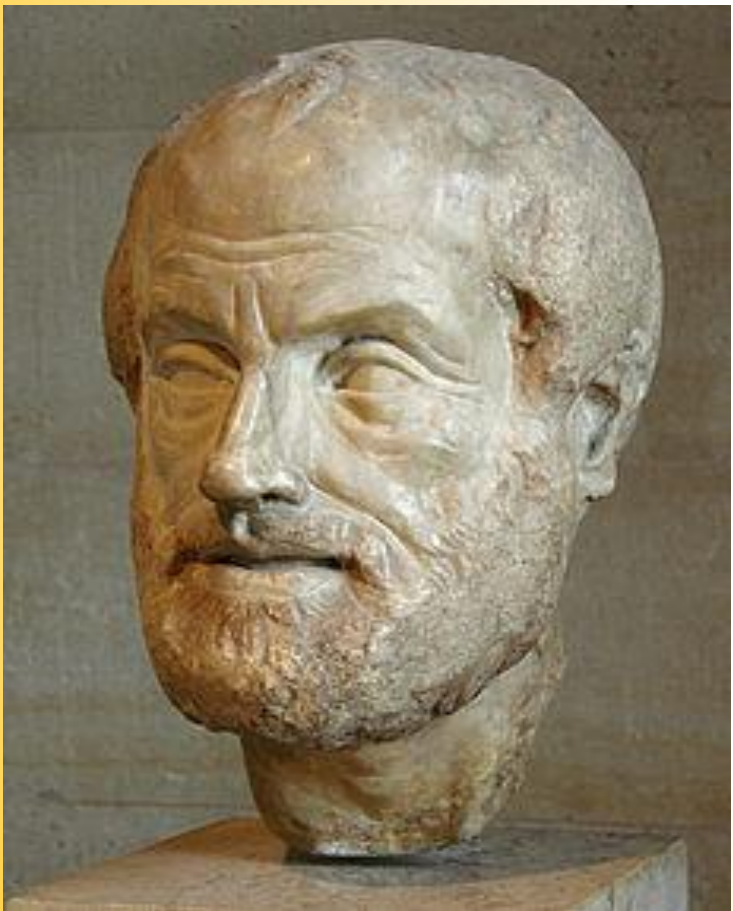

Rozdělená společnost -Třetí okruh problémů

- **Také není ničím novým v historii** - Moderní společnost je vždy mnohonásobně rozdělena – **politickou volbou, majetkem, znalostmi, talenty, příležitostmi a podobně.**
- Dělení na pouhé dvě skupiny, například pány a otroky, křesťany a pohany, árijce a neárijce nebo kapitalisty a proletáře, neodpovídá složitosti moderní společnosti.
- **Vezmeme-li např středověk – konflikt církevních dogmat a Aristotelovských myšlenek založených na logice a rozumu**

Aristoteles ze Stageiry – širší pojetí poznání

https://www.google.cz/imgres?imgurl=https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a4/Aristoteles_Louvre.jpg/230px-Aristoteles_Louvre.jpg&imgrefurl=https://cs.wikipedia.org/wiki/Aristoteles%25C%25A%26h=307&w=230&thnid=u6Qgdspr55m1M:&tbnh=186&tbnw=139&docid=W6ZNCbISCwEOvM&itg=1&usq=...Un8KXvNIOShH&itWy-Bu-XBlgY=

- Na rozdíl od svého učitele Platóna, snažil se Aristotelés obsáhnout a uspořádat všechno předmětné vědění své doby.
- pozorování Země, oblohy, přírody, jazyka, společnosti, politiky a umění.
- Zpočátku psal také dialogy.
- Aristotelovo dílo má posléze podobu soustavných pojednání, traktátů.
- Aristotelovy spisy už obsahují přesnou a závaznou argumentaci, jak ji má svým žákům přednášet učitel.

Středověk - Svatý Tomáš Akvinský

- Ve 13. století se v Evropě objevily Aristotelovy spisy, které křesťané pokládali za ateistické, kacířské
- Jádrem sporu bylo učení o jednotném univerzálním rozumu (Aristoteles) proti křesťanskému učení o individuální duši a učení o věčnosti světa a biblickému Stvoření.
- Tomášovo dílo je pokus o řešení těchto sporných otázek.

1225 - 1274

Hlavní myšlenky

- Vymezil hranice mezi vírou a rozumem a pokusil se je vzájemně uvést do harmonie.
- Pravda je podle něj jen jedna, ale vedou k ní dvě cesty, cesta rozumu a cesta víry.
- Zdůraznil, že diskuse je možná jen pokud odpůrce něco připouští.
- Inspirován Aristotelovou metodikou, formuloval celkem pět následujících cest k důkazu Boží existence:
 - z pohybu (změny) lze usuzovat, že musí existovat prvotní impuls
 - vše má svou příčinu, musí však existovat prvotní příčina
 - věci existují nebo neexistují; to, že existují, způsobuje nějaká nutnost
 - skutečnost je rozdělena dle stupňů dokonalosti, musí však existovat nejvyšší stupeň dokonalosti
 - v uspořádání věcí je smysl, stejně jako ve směřování věcí, musí však existovat něco, co dané věci řídí.

Tomismus a novotomismus

- Tomášovo učení bylo zprvu západní církví i pařížskou univerzitou odmítáno a pařížský arcibiskup Étienne Tempier je roku 1277 odsoudil.
- Tomistická filosofická škola, kterou Tomáš založil, se přesto stala půlstoletí po Tomášově smrti na dlouhou dobu hlavním směrem křesťanské filosofie.
- Pokračování tomistické školy, novotomistická filosofie, byla roku 1879 papežskou encyklikou Aeterni Patris (*O věčném otci*) označena za oficiální filosofii církve.
- Novotomismus zaujímá významné postavení i v současné filosofii.

Fakt, že nějaký politik rozděluje společnost napůl,
bych vyčítal spíš té polovině společnosti.

JAK opouštět svou komfortní zónu

3 OBLASTI

veronikavieweghova.cz

Judith Bardwicková
Brene Brownová
Robert Yerkes

Komfortní zóna

- Psychický stav, ve kterém připadají věci člověku dobře známé, cítí se v klidu, v pohodě a má kontrolu nad svým okolím (nebo tak situaci vnímá).
- Je to svět ohraničený zažitými rituály, který máme dokonale pod kontrolou.
- Náš mozek to dobře zná, proto mu nepřináší nic nového, nerozvíjí ho a nepodněcuje ke kreativě.
- Je to „bublina“ ve které setrváváme, protože je nám v ní dobře a nic nám nehrozí.
- Zde je naše nejistota, nouze a zranitelnost minimalizována, věříme, že budeme mít přístup k dostatku lásky, jídla, času, obdivu.
- Tam, kde máme pocit, že máme určitou kontrolu.“

Zóna optimálního výkonu – zóna učení

- Zde lze výkonnost zvýšit určitým množstvím napětí.
- Úzkost zlepšuje výkonnost, dokud není dosaženo určité optimální úrovně vzrušení.
- Osobní rozvoj, výzvy, růst, opatrnost
- Proto je důležité dokázat komfortní zónu opustit, adaptovat se na jiné podmínky, zapojit všechny psychické procesy

Nebezpečná zóna – zóna stresu

- Za tímto bodem, při vyšší úrovni úzkosti, se výkonnost zhoršuje.
 - Za oblastí optimální výkonnosti se nachází „nebezpečná zóna“, ve které výkonnost pod vlivem větší úzkosti rychle klesá.
 - Vzniká panika, ohromení, beznaděj, zhoršují se mezilidské vztahy
-

- Pokud dlouho žijeme v komfortní zóně, při malé změně k horšímu máme hned pocit, že jsme se dostali do této třetí zóny, začínáme panikařit, dělat nelogická rozhodnutí a vytváříme podhoubí pro dezinformace, populistická sdělení a nesmyslná prvoplánová řešení.

**A takto bychom mohli
procházet další a další okruhy
problémů a hledat analogie
a poučení v historii.
Tak třeba zase někdy...**

A ještě jeden historický poznatek v aktuální situaci.....

Žádný strom neroste do nebe!

Něch si to všetci zapametajů.....

Prožívejte klidnou a pohodovou dobu,
už si ji sakra zasloužíme

...a za měsíc na shledanou

